

Ζώντας με τη γιαγιά και τον παππού

ΓΙΑΓΙΑ: Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΦΕΥΡΕΣΗ!

Κείμενο: Ζέφη Κληρονόμου

Σας κρατάει τα παιδιά για να πάτε στη δουλειά. Της χρωστάτε χάρη κι ευγνωμοσύνη που τα φροντίζει τώρα που τελείωσαν τα σχολεία. Μεταξύ μας, όμως: βράζετε από μέσα σας όταν επεμβαίνει στη διαπαιδαγώγηση των εγγονιών «γιατί εκείνη ξέρει καλύτερα», ή όταν γίνεται καλή να την πατήσει ο 3χρονος Γιωργάκης. Γιαγιά: η καλύτερη εφεύρεση για ανέξοδο babysitting στους καιρούς της κρίσης, ή πρωταγωνίστρια σε οικογενειακή ταινία καταστροφής; Ας περάσουμε τις γιαγιάδες που κυκλοφορούν ανάμεσά μας από... ψυχολογικό crash test αντοχής!

Γιαγιά νέας κοπής

Τον παλιό καλό (;) καιρό, η γιαγιά με το τσεμπέρι καθόταν δίπλα στη φουφού, έπλεκε σεμέν στο βελονάκι και διηγόταν ιστορίες στα εγγόνια της με τέχνη αυτοδίδακτης παραμυθούς. Πατήστε το fast forward και γνωρίστε τη γιαγιά του 21ου αιώνα, που ίσως υπήρξε παιδί των λουλουδιών στα σίξτις, δεν πλέκει στην κουניσιτή πολυθρόνα, μπορεί να μην ξέρει (ή να βαριέται να λέει) παραμύθια, προσέχει την εμφάνισή της και μπαίνει στο skype για να μιλάει με τα αδέρφια της στην Αμερική. Μια γιαγιά, τέλος πάντων, πιο μοντέρνα. Τώρα, αυτό για τα εγγόνια είναι καλό ή κακό; «Η σημερινή γιαγιά μπορεί φαινομενικά να μη θυμίζει εκείνη παλαιότερων χρόνων. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι τόσο απορροφημένη από τις ενασχολήσεις της, που δεν φροντίζει τα εγγόνια. Μπορεί να μη διηγείται με τις ώρες παραμύθια, αλλά να συνοδεύσει τα εγγόνια της στο παιδικό θέατρο, για παράδειγμα. Αν η γιαγιά είναι θετικό πρότυπο ζωής για τα παιδιά, πώς μπορεί να είναι αυτό αρνητικό σε σχέση με την παλαιότερη εικόνα της;» παρατηρεί η ψυχολόγος-ψυχοθεραπεύτρια, κ. Εύη Μεσαριτάκη, προσθέτοντας: «Ας μην ξεχνάμε ότι και τα παιδιά στις μέρες μας δεν παίζουν τόση με τους φίλους τους στις αλάνες. Καθώς λοιπόν αλλάζει η καθημερινότητα για τα παιδιά, έτσι αλλάζει και για τη γιαγιά. Και αυτό είναι κάτι υγιές και φυσιολογικό».

Γιαγιά σε ετοιμότητα

Το 90% των ελληνικών οικογενειών έχουν καθημερινή επαφή με τη γιαγιά ενώ το 60% των εγγονιών ζουν στο ίδιο κτίριο με εκείνη. Αντίστοιχα υψηλά είναι τα ποσοστά στενής σχέσης και στις υπόλοιπες μεσογειακές χώρες, σε αντίθεση με τις σκανδιναβικές που το ποσοστό συμβίωσης πέφτει στο 5-10%. Στη Βρετανία, με τα 14 εκατ. γιαγιάδων και παππούδων, το 60% της φροντίδας των παιδιών, όταν οι γονείς δουλεύουν, επαφίεται στους grandparents. Σε στυλοβάτη της οικιακής οικονομίας αναδεικνύεται η γιαγιά στην κλυδωνιζόμενη λόγω ύφεσης Ιταλία: 50 δισ. ευρώ εξοικονομούν τα νοικοκυριά (από δαπάνες σε babysitter, παιδικούς σταθμούς κ.ά.) αναθέτοντας τη φύλαξη των εγγονιών στη νοππα, σύμφωνα με μελέτη του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Μιλάνου, ενώ η μέση Ιταλίδα γιαγιά «εργάζεται» με τα εγγόνια της κατά μέσο όρο 30 ώρες την εβδομάδα.

Γιαγιά-σταθερή αξία

Σύμφωνα με αυστραλιανή μελέτη που βασίστηκε στην παρακολούθηση 10.000 οικογενειών με παιδιά ηλικίας 3-19 μηνών, τα εγγόνια των οποίων τη φροντίδα είχαν αναλάβει τόσο οι γονείς όσο και η γιαγιά παρουσίασαν υψηλότερους δείκτες ανάπτυξης και μαθησιακής ικανότητας. Ο ρόλος της γιαγιάς διαχρονικός και πολύτιμος, περιγράφει η ψυχολόγος κ. Μεσαριτάκη: «Η αξία της παρουσίας της γιαγιάς (όσο και του παππού) στη ζωή και τη συναισθηματική ανάπτυξη του εγγονιού είναι σημαντικότερη. Η γιαγιά αλληλεπιδρά με τα εγγόνια χωρίς το άγχος που φέρουν οι γονείς για την εξέλιξή τους.

Μπορεί να αποτελεί πηγή ασφάλειας και σιγουριάς, όταν τα εγγόνια είναι μικρά και νιώθουν ότι η γιαγιά είναι εκεί για να ασχοληθεί μαζί τους με ηρεμία. Η γιαγιά συνήθως διαθέτει χρόνο και υπομονή να τα συμβουλεύσει αν χρειαστεί, χωρίς να κινδυνεύει να έρθει αντιμέτωπη με ακραία αμφισβήτηση από μέρους τους, όπως συνήθως συμβαίνει μεταξύ παιδιών και των γονιών. Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι τα παιδιά μαθαίνουν πολλά για το οικογενειακό τους παρελθόν. Έρχονται σε επαφή με τις ρίζες τους, η επαφή με τη γιαγιά τα βοηθά να γνωρίσουν σε βάθος τους δικούς τους γονείς».

Γιαγιά παρεμβατική

Καλά όλα αυτά θα πείτε, αλλά τι γίνεται όταν η γιαγιά ανακατεύεται στην ανατροφή του εγγονιού, κόντρα στη «γραμμή» των γονιών «γιατί εκείνη έχει πείρα και ξέρει καλύτερα»; Πώς θα της βάλουμε φρένο όταν έχουμε σχέση εξάρτησης μαζί της (κρατάει τα παιδιά, μας βοηθάει οικονομικά) χωρίς να διαταράξουμε τις σχέσεις μας; Δύσκολο να έχουμε «και την πίτα ολόκληρη και τον σκύλο χορτάτο». Ο καλύτερος τρόπος να αποφύγουμε τις συγκρούσεις είναι να ξεχωρίζουμε τους ρόλους, συμβουλεύει η ψυχοθεραπεύτρια. Δηλαδή, η γιαγιά να μην αναλαμβάνει την καθημερινή, πολύωρη, απαιτητική φύλαξη των παιδιών, αλλά το ζευγάρι να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις. «Οι γονείς δεν πρέπει να καταχρώνται ή να «βουλεύονται» στην υποστήριξη που έχουν από τη γιαγιά. Δεν μπορούμε να οροθετήσουμε κάποιον, αν δεν έχουμε προσπαθήσει να τον καταλάβουμε. Οφείλουν, λοιπόν, οι γονείς να κατανοήσουν την ανάγκη των δικών τους γονιών να νιώθουν σημαντικό κι έπειτα με σταθερότητα και σεβασμό να βάλουν τα όριά τους».

Γιαγιά υποχωρητική

Όταν η γιαγιά δεν λέει ποτέ «όχι» στα εγγόνια «πρόκειται για άνθρωπο που δυσκολεύεται ο ίδιος να βάλει όρια. Αν μία γιαγιά δεν μπορεί να χαλάσει κατίρι στα εγγόνια της, θεωρεί μάλλον ότι έτσι θα την αγαπούν περισσότερο», εξηγεί η ψυχολόγος κ. Μεσαριτάκη. «Αυτό μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα αν οι γονείς έχουν επενδύσει στη βοήθεια μιας τέτοιας γιαγιάς για να προσέχει συστηματικά τα παιδιά. Θα είναι λάθος να προσπαθήσουν να τη φέρουν «στα δικά τους μέτρα». Έχουν να αναλογιστούν ότι όταν αποφασίζουν να εμπλέξουν τους δικούς τους γονείς στην ανατροφή των παιδιών τους, αυτό μπορεί να ελλοχεύει κινδύνους. Αν οι ρόλοι είναι διακριτοί, τότε ένα τέτοιο πρότυπο γιαγιάς δεν πρέπει

να δυσκολεύει τους γονείς ή να προκαλεί σύγχυση στα παιδιά».

Γιαγιά σε απόσταση

Εκείνη δηλαδή που δούλεψε, κουράστηκε να μεγαλώσει τα παιδιά της και ξεκαθαρίζει ότι αγαπάει τα εγγόνια αλλά «δεν θέλει να τα κρατήσει». Πώς θα εισπράξουν την άρνησή της τα παιδιά (ως απόρριψη, ότι δεν τα αγαπάει η γιαγιά;) και πώς θα χειριστεί ο μπαμπάς/η μαμά τη στάση αυτή της γιαγιάς; «Πρόκειται για μία στάση ξεκάθαρη την οποία οι γονείς πρέπει να σεβαστούν. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θεωρείται φυσιολογικό η γιαγιά να επιθυμεί σφόδρα να αναλάβει την ευθύνη της καθημερινής φύλαξης των παιδιών και αφύσικο να μην το επιθυμεί. Το γεγονός ότι η πρώτη περίπτωση είναι συνήθης για τα ελληνικά δεδομένα, αυτό δεν το καθιστά και φυσιολογικό. Τα παιδιά δεν θα βιώσουν μια τέτοια στάση της γιαγιάς τους ως απόρριψη αν δεν το εισπράξουν και οι γονείς τους έτσι, καθώς τα παιδιά επηρεάζονται βαθιά από το γονεϊκό συναίσθημα και τη στάση των γονιών τους», επισημαίνει η ψυχολόγος και συνεχίζει: «Έχει σημασία αν αναφερόμαστε σε περιστασιακή βάση ή μόνιμη. Αν δηλαδή μια γιαγιά δεν επιθυμεί να φροντίσει τα εγγόνια της ούτε για ένα απόγευμα, ίσως αυτό αφορά τη διαταραγμένη σχέση της με το παιδί της ή τον/τη σύντροφό του».

Γιαγιά και κιλά

Σύμφωνα με νεότερη έρευνα του University College του Λονδίνου, βασισμένη σε δείγμα παιδιών ηλικίας 9 μηνών έως 3 ετών, ο κίνδυνος παιδικής παχυσαρκίας αποδείχθηκε αυξημένος κατά 34% όταν η γιαγιά είχε την καθημερινή ευθύνη της φροντίδας των εγγονιών ενώ έπεφτε στο 15% όταν εκείνη εκτελούσε μόνο λίγες ώρες χρέη babysitter. Να φταίει η ζάχαρη στην πιπίλα και οι σοκολάτες «κρυφά από τη μαμά» ή η φιλοσοφία ταΐσματος παλαιάς κοπής, τουτέστιν «στρουμπουλά παιδιά ίσον υγιή παιδιά»;

Ενοικιάζεται γιαγιά

Συμβαίνει στην Αμερική: η εταιρεία Rent a Grandma διαθέτει γυναίκες ηλικίας από 50 χρόνων και πάνω που, όπως διαφημίζει, «δεν θα στέλνουν όλη την ώρα μηνύματα στο Twitter, όπως μια 20χρονη babysitter» αλλά υπόσχονται να δώσουν «αγάπη και θαλπωρή, φροντίζοντας τα παιδιά σας σαν να ήταν εγγόνια δικά τους». Όσο, βέβαια, διαρκεί το ενοικιαστήριο και η πληρωμή.